

Рецензия

От доц. д-р Полина Всеволодова Павлишина, СУ „Св. Климент Охридски“, катедра „Геология, палеонтология и изкопаеми горива“

Относно конкурс за избор на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 4.4. Науки за Земята”, (Палеонтология и стратиграфия), за нуждите на Софийския Университет „Св. Кл. Охридски“, катедра „Геология, палеонтология и изкопаеми горива“, обявен в ДВ, бр. 44 от 29 май 2018 г.

Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. д-р **Вяра Идакиева Стоянова** от катедра „Геология, палеонтология и изкопаеми горива“, СУ „Св. Кл. Охридски“. Тя има научно-образователна степен „доктор“ придобита през 2004 г. по научната специалност 01.07.07. Палеонтология и стратиграфия и дисертация в областта на долнокредните склерактинии в част от Централния Предбалкан (таксономия и органогенни постройки). Професионалната и кариера е възходяща, с постепенно развитие от редовен докторант, старши и главен асистент в рамките на катедрата. Д-р Вяра Стоянова участва в конкурса с представителна научна и преподавателска дейност, която може да се обобщи както следва:

1. Общо описание на материалите, представени за рецензиране:

I. Публикационна дейност.

Списъкът на научните публикации на д-р **Вяра Идакиева Стоянова** включва общо **42** заглавия, **36** от които след придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Рецензираните по конкурса **36** публикации са разпределени както следва – **12** статии в научни списания, **13** публикувани доклади и разширени резюмета от конференции, **11** са кратки резюмета от научни конференции. Всички рецензирани трудове по темата на конкурса са отпечатани за 14 – годишен период, което показва една равномерна публикационна активност от 2-3 публикации на година. Две от научните публикации са самостоятелни, в 5 д-р Стоянова е втори автор, а в останалите 5 – трети или последващ. От научните статии **8** са публикувани в чужбина, всички в авторитетни списания с импакт фактор като *Cretaceous Research*; *Palaeogeogr., Palaeoclimatol., Palaeoecol.*; *Carnets de Geologie*; *Geologica Carpathica*. В български издания са публикувани **4** статии, от които **1** в *Доклади на БАН*, което има импакт фактор. **Така, 9 от листираните научни публикации са публикувани в списания с импакт фактор.** Представените разширени резюмета са поравно от престижни международни (45%) и национални конференции (55%). В един от тези доклади д-р Стоянова е първи автор, в 11 – втори и в един – трети автор. В отделен списък са представени 11 кратки резюмета от доклади на научни форуми, в 7 от които кандидатката е първи или втори автор.

Всички публикации са на английски език.

II. Научни и научно - приложни проекти

През цялата си кариера д-р Вяра Идакиева е участвала в общо 10 проекта. След придобиване на образователната и научна степен „доктор“ е участник в **1** международен научен проект (финансиран от Полския ФНИ), **1** национален проект, финансиран от ФНИ и 6 проекта, финансирани от УФ НИ. Списъците на общо 24 разширени и кратки резюмета

от конференции, голяма част от които са прераснали в колективни публикации свидетелстват за постигнати и огласени научни резултати от тази национална и международна активност.

III. Учебно – образователна дейност.

Д-р Вяра Идакиева Стоянова е интелигентен, задълбочен и търпелив преподавател. От 2005 г. тя има интензивна и разнообразна преподавателска натовареност. Д-р Стоянова води **лекционни курсове по 2 дисциплини** (*Палеонтология*, задължителен курс в ОКС бакалавър на специалност Геология и *Палеонтология и исторична геология*, избираем курс в ОКС бакалавър на специалност География и биология и Биология и химия), както и **упражнения по 5 дисциплини** (*Палеонтология*, *Палеонтология и исторична геология*, *Еволюционна палеонтология*, *Секвентна и събитийна стратиграфия*, *Циклична и високоразделителна стратиграфия*) на студенти в бакалавърската и магистърска степен на специалностите Геология, Биология, География и биология и Биология и химия. От 2005 до днес тя е един от ръководителите на теренната практика по Палеонтология и стратиграфия за специалност Геология, редовно обучение. Не е ръководила дипломанти и докторанти.

IV. Други дейности – участие в научни конференции, редколегии, експертни и организационни комитети.

Документите на д-р Стоянова показват активно участие в международни и национални професионални форуми като научни конференции, 2 международни комисии и 1 редакционна колегия. Международната изява е доминираща - участие в 11 научни конференции в чужбина и 6 национални. Тя има професионална международна изява като член на Бериаската работна група и Killian-групата към Международната комисия по стратиграфия, както и член на редакционната колегия на международното електронно списание Central European Journal of Geosciences (2011-2015). Работата и в експертните групи към Международната комисия по стратиграфия е отразена в две съществени колективни публикации (В 1.5; В 1.8).

2. Научни постижения и характер на приносите на кандидата:

Научната дейност и интереси на д-р Вяра Идакиева Стоянова са свързани основно с кораловите и амонитни фауни в интервала най-горна юра-долна креда, тяхната таксономия, биостратиграфска, хроностратиграфска и палеоеколожка интерпретация. Експертизата на кандидатката по две основни за долнокредния интервал групи определя и разнообразната тематика на публикациите и научните приноси. Съществена част от представените научни трудове засяга таксономията и палеоекологията на склерактиниите и други придружаващи ги групи в Ургонския комплекс (долен барем-долен апт) в България (4 научни публикации, сред които 2 самостоятелни и 5 разширени резюмета от конференции). Друга, значима тематична област е свързана с амонитната фауна и особено биостратиграфското зонироване по амонити в интервала горен титон-долен апт. Част от тези публикации разглеждат важни проблеми от долнокредната стратиграфия, като ревизия на зоналните схеми, хроностратиграфската граница между юрската и кредната система в България по амонитни критерии; ревизия на амонитните критерии за границите хотрив – барем и барем-апт в България и синхронизирането им с тези, възприети в Западнотетиската област. Освен в България, Вяра Стоянова има принос и към стратиграфията на долнокредните последователности на п-в Байерс, о-в Ливингстън,

Антарктида и Южен Тибет, Китай. В тази тематична област публикациите са изцяло колективни, в национално и международно съавторство.

Приносите на д-р Вяра Идакиева Стоянова могат да се определят като обогатяване на съществуващите знания с нови оригинални факти и обобщения в двете основни научни полета на нейната дейност.

3. Анализ на научните постижения

Те могат да се обобщят в четири групи: *палеонтологски приноси, приноси в амонитната биостратиграфия и хроностратиграфия, събитийно стратиграфски приноси* (установяване и датиране на глобални събития в разрезите) и *палеоекологски приноси*

Палеонтологски приноси

- Направена е таксономична характеристика на 41 вида колониални и единични корали от разред *Scleractinia*, от които 36 вида са установени за първи път в България (**В 1.1, В 1.2**). Описана е уникална коралово-рудистна асоциация от горния барем в Ургонския комплекс в България. Документиран е за първи път в България рудистният вид *Mathesia darderi* и е уточнено стратиграфското му разпространение (**В 1.4, В 1.6, В 2.10, В 3.4, В 3.9**) (*в съавторство*).

-Обогатени са с нови данни познанията за родовия и видов състав на амонитните фауни от интервала горен титон-долен апт в България, о-в Ливингстън, Антарктида и региона на Южен Тибет (Тетиски Хималаи). За пръв път в България е доказано присъствието на род *Durangites*, род *Djurjuriceras*, род *Tithopeltoceras* и видовете *Neoperisphinctes falloti*, *Berriasella tithonica*, *Corongoceras hispanicum*, *C. mendozanum*, *C. radians* в горния титон. (**В 1.3, В 1.12, В 2.7, В 2.9**) (*в съавторство*); В баремския етаж е установено за първи път в България присъствието на род *Taveraidiscus* (с видовете *T. hugii*, *T. intermedius*), род *Barrancyloceras* с вида *B. barremense*, род *Janusites* с вида *J. janus*, род *Gerhardtia* с вида *G. sartoursiana*, *Toxancyloceras vandenheckii*, *Heinzia caicedi*, *Pseudocrioceras waageni* и *Heteroceras baylei*. Установени са за първи път характерните за Медитеранска провинция горнобаремски хетероморфни представители на родовете *Artareites*, *Camereiceras*, *Pseudoshasticrioceras* и *Gassendiceras*. (**В 1.4, В 1.7, В 2.5, В 2.6, В 3.7**) (*в съавторство*); Допълнена е с новоустановени родове и видове е амонитната фауна от долния апт в България (**В 1.7**) (*в съавторство*);

- За първи път в региона на Южен Тибет (Тетиски Хималаи) е доказано присъствието на типично долноаптска дехайзитидна фауна с представители на родовете *Prodeshayesites* и *Deshayesites*. Разширено е географското разпространение на представителите на сем. *Deshayesitidae* (**В 1.10, В 3.10**) (*в съавторство*).

Приноси в амонитната биостратиграфия и хроностратиграфия

- Направена е ревизия на амонитната зонална схема в граничния интервал горен титон – бериас в Югозападна България. В най-горната част на горния титон е установена за първи път в България зона *Durangites* spp.; В основата на бериаския етаж в България е въведена зона *Berriasella jacobii*, която заменя използваните преди това за този интервал подзона *Malbosciceras chaperi* на зона *Paraulacosphinctes transitorios* и зона *Pseudosubplanites grandis*. (**В 1.3, В 1.12, В 2.7, В 2.9**) (*в съавторство*).

- Ревизирана е позицията на хроностратиграфската граница между юрската и кредната система в България по амонитни критерии, синхронизирани с тези, възприети в Западнотетиската област. (**В 1.3, В 2.7, В 2.9**) (*в съавторство*).

- В горния титон и долния бериас в Югозападна България (разрез Копаница) са представени директно обвързани паралелни биосъбития и зони по амонити и нанофосили. Интегрираните данни са съпоставени с тези от Медитеранската област (**В 1.3, В 1.12, В 3.8**) (в съавторство).

- За първи път са предложени нови амонитни критерии за границата хотрив – барем в Североизточна България (**В 2.4**) (в съавторство)

- Ревизирани са амонитните критерии за границата барем-апт в България. Поставена е по изчезването на хетероморфните представители на род *Martelites* и род *Pseudocrioceras* и появата на първите представители на сем. *Deshayesitidae* - род *Paradeshayesites* с вида *P. oglanlensis*. (**В 1.7, В 2.6**) (в съавторство).

- Предложена е нова амонитна зонална схема за баремския етаж в Североизточна България. Въведени са 5 нови амонитни зони и 2 подзони. Предложената зоналност е корелирана със стандартната амонитна зонална схема за Медитеранската област. (**В 1.7, В 2.5 В 2.6 В 3.7**) (в съавторство).

- Ревизирана е амонитната зонална схема за долния апт в България. (**В 1.7, В 2.6**) (в съавторство).

- Разграничени са долноаптските амонитни зони *Deshayesites forbesi* и *Deshayesites deshayesi* с подзона *Deshayesites grandis* в разреза Gucuo, Южен Тибет. Доказана е приложимостта на Медитеранската стандартна амонитна зонална схема в Източнотетиския регион. (**В 1.10**) (в съавторство).

- Определена е въз основа на амонити къснотитон-раннобериаска възраст за седиментния интервал на свитата Devils Point и къснобериаска възраст за амонитното ниво в свитата President Beaches на п-в Байерс, о-в Ливингстън (**В 1.11, В 2.13, В 3.11**) (в съавторство).

- Предоставени са нови, съществени данни за амонитните зони и амонитните критерии за определени хроностратиграфски граници в България в рамките на международната група „Килиан“, които са принос в актуализираната стандартната амонитна зонална схема за Медитеранската Тетиска област (**В 1.5, В 1.8**) (в съавторство).

Събитийно стратиграфски

- С помощта на амонитната биостратиграфия и нейните възможности за детайлно разчленяване и датиране и литоложки особености е индикирано глобалното аноксично събитие ОАЕ 1а в долния апт в Централна Северна България (**В 1.7, В 2.8**) (в съавторство)

- Същото ранноаптското океанско аноксично събитие ОАЕ 1а е установено за първи път и в региона на Източния Тетис (Тетиска Хималайска област, южен Тибет), в разреза Gucuo в горните части на зона *Deshayesites forbesi*, което разширява неговото разпространение и утвърждава глобалния му характер (**В 1.10, В 3.10**) (в съавторство).

Палеоекологски приноси

- Предложена е съвременна палеоекологичка интерпретация на коралово-рудистни биоконструкции от биостромен тип в обхвата на Ловешката Ургонска група. Анализирани са кораловата морфология, строежът на биоконструкциите, които са обвързани с параметрите на палеосредата и конкретни обстановки на седиментацията. Установени са контролиращите фактори на средата, така и благоприятстващите условия за развитието на тези уникални асоциации. Тези нови данни допълват познанията за палеоекологията на древните рифове. (**В 1.9, В 2.1, В 2.2, В 2.3, В 2.11, В 3.2, В 3.3, В 3.5**) (в съавторство).

4. Анализ на цитиранията на научните публикации

Публикационната дейност на д-р В. Стоянова е представителна и високо оценена в специализираната научна литература. Справката за цитиране съдържа **169** цитата на публикации и абстракти. Преобладаващата част са в най-авторитетни международни издания като *Cretaceous Research*, *Sedimentary Geology*, *Palaeogeography*, *Palaeoclimatology*, *Palaeoecology*, *Acta Geologica Polonica*. Разбираемо, най-цитирани са колективните публикации, докладващи решенията на Групата „Килиян“ и предлагащи актуализация на стандартната амонитна зонална схема за Медитеранската Тетиска област (**126 цитата**); Ревизираната амонитна зонална схема за долния апт в България и разграниченото глобално аноксично събитие ОАЕ 1а в Централна Северна България; Стратиграфското и палеогеографското разпространение на рудистният вид *Mathesia darderi*. В български издания са посочени минимален брой цитати. **Този профил на цитиране показва, че са получени значими, предимно научни резултати, потвърдени от международната общност. В базата данни Web of Science са листирани 17 публикации и h-index =5; Scopus – 8 листирани публикации и h-index = 5.**

5. Личен принос на кандидата в колективните публикации

В колективните публикации персоналната изява на д-р Вяра Стоянова в повечето случаи не е уточнена. Приемам за информативни очертаните области на нейната професионална компетентност и позицията в авторския колектив. Тя е автор на 2 самостоятелни публикации, и на второ място в 17 публикации или разширени резюмета. При съавторство с други специалисти, най-често в областта на амонитните фауни и биостратиграфия, приемам равностойно участие между авторите.

6. Заключение

Въз основа на предоставената ми по конкурса документация и отлични лични впечатления считам, че участничката в конкурса гл. ас. д-р **Вяра Идакиева Стоянова отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност “доцент”**. Давам положителна оценка на научната и преподавателската и работа и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват “ЗА” и да препоръчат на Факултетния съвет на ГГФ да избере гл. ас. д-р **Вяра Идакиева Стоянова за академичната длъжност „доцент“ в СУ „Св. Климент Охридски“**, по професионално направление 4.4. **Науки за Земята (Палеонтология и стратиграфия)**.

Дата: 08.11.2018

Подпис:

Доц. д-р Полина Павлишин